

HABERLER:

TÜRK TARİH KURUMUNUN ÇALIŞMALARI

YENİ TERCÜMELER:

Türk Tarih Kurumu, Türk tarihinin ana kaynaklarını tercüme ettirmeye devam etmekle beraber bu sene verdiği yeni bir kararla yabancı dillerde çıkmış yeni etüdlere ve garp tarihine ait muhallet eserleri dilimize çevirtmeye başlamıştır.

İBNİ HALDUN TARİHİ — XIV üncü asrın büyük tarihçisi İbni Haldunun orta zaman Türk tarihine ait kıymetli malûmatı da ihtiva eden meşhur tarihinin bir nevi tarih felsefesi olan mukaddimesi çok zaman evvel Şeyhülislâm Piri zade Mehmet Sahip ve Cevdet Paşa tarafından tercüme edilerek üç cilt halinde ve 1275 - 77 hicri senelerinde Matbaai Âmirede basılmıştır. Tarihinin baş tarafından bir kısmı da Suphi Paşa tarafından neşrolunmuş fakat 7 büyük ciltten ibaret olan eserin mühim bir kısmı dilimize çevirilmemiştir. Türk Tarih Kurumu bu mühim eserin mukaddimeden sonraki tarih kısmını tamamen Türkçeye tercüme ettirmeğe karar vermiştir. Bu tarihin Mısırdaki 1284 senelerinde basılmış olan nüshaları hatalı bir tabı olduğundan 1936 yılından itibaren yine Mısırdaki Emir Şekip Aslanın riyaseti altında yeniden basılmakta olan nüshalar bu tercüme esas ittihaz edilmiştir. Eser, arapçaya vukufu malûm olan Bay Zakir Kadiri Ugan tarafından dilimize çevirilmektedir.

EBÜLFEREÇ TARİHİ — Malatyalı Ebülfereç İbnilibrî'nin Süryanice meşhur tarihi orta zaman Türk ve bilhassa Anadolu tarihine ait pek kıymetli malûmatı ihtiva eder. Bu değerli eser son zamanlarda İngilizceye de tercüme edilmiştir. Türk tarihinin en mühim devirlerini Süryanice membalara ve kilise kayıtlarına dayanarak tenvir eden bu eser İngilizce tercümesinden İngilizce ve arapçaya vukufıyla tanınmış olan muharrirlerimizden Bay Ömer Rıza Doğrul tarafından dilimize çevirilmektedir.

HÜMAYUNNAME VE TARİHİ FAHREDDİN MÜBAREK ŞAH — Hindistan Türk İmparatorluğunun en mühim devirlerine ait olan Gülbeden Begüm'ün Hümayunnamesiyle Tarihi Fahreddin Mübarek Şahın dilimize çevrilmesi Türk tarihinin ana kaynaklarından değerli iki eseri daha Türk irfan âlemine kazandırmış olacaktır. Türk Tarih Kurumu her iki eserin de tercümesini Ankara Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesi ilmi yardımcılarında Bay Abdürreb Yelgar'a havale etmiştir. Bunlardan Tarihi Fahreddin Mübarek Şahın tercümesi bitmiştir.

BABURNAME — Hindistan Türk İmparatorluğunu kuran büyük Fatih Baburun kendi hayatından bahseden ve bizzat dikte ettiği zannedilen meşhur Babur-namesi de Türk tarihinin en mühim kaynaklarından birisidir. Ashı Çagatay Türk-

çesiyle yazılmış olan bu eser 1905 te Gibb Memorial neşriyatı arasında faksimile olarak basılmıştır. Bu eser İstanbul üniversitesi Türkoloji Profesörü ve Türkiyat Enstitüsü Müdürü Bay Reşit Rahmeti Arat tarafından bugünkü Türk lehcesine çevrilmektedir.

HAMMER: OSMANLI DEVLETİNİN TEŞKİLÂTI VE İDARESİ — Meşhur Osmanlı tarihiyle Türk karileri tarafından çok iyi tanılan Viyanalı âlim Hammerin "Des Osmanischen Reichs Staatsverfassung und Staatverwaltung,, adlı ve 1815 te Viyanada basılmış olan eseri de Türkçeye tercüme edilmektedir. Eski bir eser olmakla beraber Osmanlı Devletinin teşkilâtı ve idaresine ait kıymetli malûmatı ihtiva eden bu kitap Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesi orta zaman tarihi doçenti Bay Şinasi Altındağ tarafından dilimize çevrilmektedir.

P. WITTEK: MENTEŞE BEYLİĞİ — Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşu zamanlarına ait kıymetli etütleri ile tanınmış olan Profesör Paul Wittek'in "Das Fürstentum Mentese,, adlı eseri de ehemmiyetine binaen tercüme ettirmektedir. Bu eser İstanbulda buldukları sırada bir müddet müellifle mesai arkadaşlığı yapmış olan Ankara Devlet Konservatuarı Müdürü Bay Orhan Gökay tarafından dilimize çevrilmektedir.

EDUARD MAYER: SEZARIN HÜKÜMDARLIĞI VE POMPEYUSUN BEYLİĞİ — Romanın en mühim devresini tasvir eden bu kitap Roma tarihi hakkında yazılmış en maruf eserlerden birisidir. Meşhur ilk çağ tarihinin müellifi olan Eduard Mayer bu eseriyle Romada İmparatorluğu hazırlıyan seneleri sentetik bir görüşle ve büyük bir salâhiyetle izah etmektedir. Bu kıymetli eserin de tercümesine başlanmıştır.

MORAVÇİK GYULA: MACAR VE TÜRK TARİHİ BAKIMINDAN BİZANS KAYNAKLARI — Macar âlimlerinden Moravcsik'in bu eseri Türk ye Macar tarihiyle alâkadar Bizans kaynakları hakkındaki malûmatı bir araya toplıyan kıymetli bir kitaptır. Türk tarihine dair tetkikat yapmak isteyenler için fevkalâde mühim bir rehber olacak olan bu eser Ankara Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesi Hungaroloji şubesi ilmi yardımcılarında Bay Şerif Başstav tarafında türkçeye tercüme edilmektedir.

HAFRİYATLAR:

Türk Tarih Kurumu memleketimizin eski tarihini aydınlatmak maksadiyle 6 senedenberi büyük gayret sarfederek yaptığı hafriyatlara bu sene de geniş ölçüde devam etmeğe karar vermiştir. Mevsim sonunda alınan neticeler hakkında yine bu sütunlarda malûmat vereceğimiz hafriyatlar şunlardır:

ALACAHÖYÜK HAFRİYATI — 1935 tenberi devam eden Alacahöyük hafriyatına bu sene de geniş bir kadro ile devam edilecektir. Bu sene höyüğün mühim bir kısmı yeniden açılacak ve büyük Eti mabedi tamamen meydana çıkarılacaktır.

ÇANKIRIKAPI HAFRİYATI — Ankarının Çankırıkapı semtindeki bu hafriyat ile cephesi 130 metreyi bulan dünyanın en büyük hamamlarında biri meydana çıkarılmış bulunmaktadır. Temizleme ve restorasyon ameliyesine bu sene de devam edilecektir.

KARAOĞLAN VE HACILAR HÖYÜĞÜ HAFRİYATI — Klâsik devirden bakır çağına kadar muhtelif kültür tabakalarını ihtiva eden Karaoğlan höyüğün-

deki hafriyat 1937 yılındanberi devam etmektedir. Hafriyata aynı hızla bu mevsimde de devam edileceği gibi mukayese maksadıyla Karaoğlan höyüğüne yakın Hacılar höyüğü üzerinde de yeni bir hafriyata başlanacaktır.

REGIUM ŞEHRİ HAFRİYATI — Küçükçekmece civarındaki eski Regium şehri harabeleri üzerinde başlanmış olan hafriyata bu sene daha geniş bir ölçüde devam edilecektir. İstanbul ve civarının eski tarihiyle alakadar olan bu hafriyattan bu sene mühim neticeler alınacağı umulmaktadır.

İZMİR, NAMAZGÂH HAFRİYATI — İzmirin içindeki Namazgâh hafriyatı klâsik devre ait büyük bir çarşısı meydana çıkarmıştır. İzmir şehrinin vâsi bir kısmını kaplayan bu çarşının tamamen meydana çıkarılması için Türk Tarih Kurumu her sene İzmir müzesi emrine kâfi tahsisat vermekte ve hafriyata devam edilmektedir. Bu sene de icap eden tahsisat ayrılmış ve hafriyata başlanmıştır.

SİLİFKE MOZAYIKLARI — Silifkede bir evin zemin katında görülen ve Milâttan sonra 2-3 üncü asırlara ait olduğu tahmin edilen mozayıkların tamamen meydana çıkarılmasını Türk Tarih Kurumu bu seneki mesai programı içine almış ve Gazi Terbiye Enstitüsü öğretmenlerinden Bay Veysel Erüstün'ün riyasetindeki bir heyeti bu işe memur eylemiştir.

SAMSUNDA SÖĞÜTLÜBAHÇE HAFRİYATI — Samsun civarında, Söğütübahçe mevkiindeki höyük üzerinde Ankara Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesi ilmi yardımcılarında Bay Kılıç Kökten tarafından dikkate şayan seramik parçaları bulunmuş olduğundan bu höyük üzerinde bu sene küçük mikyasta bir hafriyat yapılarak iskân tabakalarını tesbit etmeği Türk Tarih Kurumu mesai programı içine almış ve Ankara Fakültesinin genç mezunlarından mürekkep bir heyeti bu işe memur etmiştir.

ESKİ ESERLERİN TAMİRİ:

Anadoludaki yüksek Türk kültürünün şahitleri olan binlerce mimari eser, zamanla ya tamamen veya kısmen harap olmakla beraber bu gün yüzlerce hâlâ ayakta durmaktadır. Maarif Vekâletinin ve Vakıflar idaresinin son senelerde sarfettiği büyük himmet sayesinde bunlardan bir kısmı tamir edilerek mahvolmaktan kurtarılmış ise de bir çokları da tamir sırası beklemektedir. Türk Tarih Kurumu muntazam bir programla bu eserlerden bazılarının tamirini deruhte etmeği prensip olarak kabul etmiş bulunmaktadır. Mühassıslar tarafından yapılacak tetkikat ve keşiflere göre bu tamirlere başlanacaktır.

HATAYDAKİ TARİHİ ESERLERİN FOTOĞRAFLARI:

Ana vatana iltihak eden güzel Hatay, tarihî eserler bakımından memleketimizin en zengin köşelerinden birisidir. Türk Tarih Kurumu buradaki âbideleri tanımak maksadıyla mühassıs fotoğrafçısını bir kaç ay için Hataya göndermiş ve oradaki tarihî eserlerin fotoğraflarını aldirarak yüzlerce resimden mürekkep bir albüm meydana getirmiştir.

ARŞİV ÇALIŞMALARI:

Yakın tarihimizin en kıymetli vesikalarını ihtiva eden Türk arşivindeki çalışmalara hız verilmesini Türk Tarih Kurumu mesai programı içine almıştır. 5-6 yüz senelik Türk tarihinin içtimaî, siyasî, idarî, iktisadî ve kültürel hayatına

ait en orijinal vesikalar üzerinde bu çalışmalara geniş bir kadro ile devam edilecek ve elde edilen malûmat Belletende muntazaman neşredilecektir. Bundan başka Şer'î mahkeme sicilleri, yazmalar, vakfiyeler, mezar taşları, kitabeler üzerinde de tetkilere başlanarak tarihimizi aydınlatacak bütün malûmat toplanıp neşrolunacaktır.

U. İ.

ÂZAMIZDAN BAY REMZİ OĞUZ ARIK'IN ALMAN DEVLETİ ARKEOLOJİ ENSTITÜSÜ MUHABİR ÂZALIĞINA İNTİHABI

Alman Devleti Arkeoloji Enstitüsü Âzamızdan Bay Remzi Oğuz Arık'ın 1935 yılında Alacahüyükde yapılan hafriyat hakkında neşrettiği raporunu takdiren kendisini Enstitünün muhabir âzalığine intihap etmiş ve intihabı aşağıdaki mektupla bildirmiştir :

Sayı : 6847/39 B
12-11

Berlin W. 62
Mainstrasse 1
18 Sontesrin 1939

Bay Remzi Oğuz Arık
Maarif Vekâleti, Müzeler Dairesi

A n k a r a

Alman Devleti Arkeoloji Enstitüsü merkez idare komitesinin 5 ve 6 Mayıs 1939 tarihli umumî toplantısında, Winckelmann gününün bu seneki tes'it töreni münasebetiyle, sizi :

Enstitünün muhabir âzalığine

tayin arzusunun müttefikan izhar edildiğini bildirmekle şeref kazanırım.

Merkez idare komitesi, Tür Tarih Kurumunun emriyle son senelerde yapmış olduğunuz mühim hafriyatın heybetli silsilesini canlı bir alâka ile takip etmiştir. Bu çalışmanın verimleri hakkında, kemali liyakatle ve muntazaman ilmî raporlar neşrettiniz. Merkez Komitesi, geçen Sonbaharda çıkan «Les Fouilles d'Alacahöyük» adlı geniş eseriniz ayrıca büyük takdirle selâmlar ; bu eser, memlketinizde ilmî araştırmaların terakkisi hakkında belîğ bir bürhandır. Muhabir âzalığı kabul etmekle Enstitüyü şereflendirirseniz size fevkalâde m innettar olurum.

Diplomanın ihzarı ve âza listemizin tamamlanmasını teminen ilişik kartı lütfen doldurup bize iadeetmenizi rica ederim.

Derin Saygularla,

SCHUDE

*Alman Devleti Arkeoloji
Enstitüsü Başkanı*